

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Никола Андреев Манев, катедра „Наказателно-правни науки“ на юридическия факултет на ПУ „П. Хилендарски“

Относно: защита на дисертационен труд на Васил Митков Колев, докторант на самостоятелна подготовка в ЮФ на ПУ, на тема „Правомощия на редовните съдебни инстанции в наказателния процес“, за получаване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност „наказателен процес“

До: научното жури по процедурата за защита

ПОЧИТАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на журито. На заседание на същото съм избран за рецензент на работата на дисертанта Васил Колев, докторант на самостоятелна подготовка.

Васил Колев е завършил право, след което е приключил успешно стаж и теоретико-практическият изпит в Министерство на правосъдието. Представил е основи за дисертационен труд в катедра Наказателно-правни науки на ЮФ на ПУ с оглед зачисляване в докторантура на самостоятелна подготовка. На свое заседание катедреният съвет е одобрил основите и по негово предложение с решение на факултетния съвет Колев е зачислен като докторант с тема „Правомощия на редовните съдебни инстанции в наказателния процес“ с научен ръководител проф. д-р Никола Манев. Колев е отчислен с право на защита и след вътрешно обсъждане на представената като окончателен вариант дисертация е прието тя да бъде насочена към процедура по публична защита и е предложен състав на научно жури. Спазени са изискванията по провеждане на докторантурата и не са допуснати нарушения в тази насока. Обсъждането в катедрата е проведено като аналитична дискусия, в която авторът е дал обосновани отговори и становища по поставените му въпроси и направени бележки. Резултатите от това са отразени в работата.

Дисертацията се състои от 252 страници, включително използвана литература. В работата са използвани достъпните у нас източници, както и литература за наказателно-процесуалните системи на други държави, на съответния език. Изложението на изследваната материя е структурирано в увод, четири глави и заключение. Посочени са задължителните реквизити за едно монографично изследване – предмет, задачи, цели. Обръща се внимание на правното естество на правомощията, с които редовните съдебни

инстанции реализират компетентността си по чл.119 от Конституцията на РБългария по правораздаване. Отграничени са тези правомощия от правните възможности на други държавни процесуални органи, като прокурора и разследващите органи, които са неправораздавателни и не осъществяват правораздаването по наказателни дела като разглеждане и решаване на съответните производства. Това е и един от глобалните въпроси за разделение на властите, на тяхната законоустановена компетентност и правомощия по реализиране на тази компетентност.

Правилно най-напред в труда са разгледани принципните въпроси с по-общо естество относно правомощията на съда, не само правораздавателните такива, но и неправораздавателната съдебна дейност в хипотезите на съдебен контрол в досъдебното производство, при предаване на съд и подготовка на първоинстанционното съдебно заседание и при привеждане в изпълнение на влезли в сила съдебни актове. Разграничението на различните съдебни правомощия е от значение за решаване на поставения въпрос относно конституционната норма, че съдилищата правораздават. По НПК, както и по ГПК, се оказва, че правораздавателният орган осъществява и различни правомощия по обикновено правоприлагане – такива по ГПК са, например, охранителните производства и обезпечителните такива.

Втората глава разглежда проблематиката относно правомощията на първоинстанционния съд, определящата редовна инстанция по същество, от която се очаква да се произнесе с присъда по въпросите на виновността и отговорността. Обърнато е внимание на образуването на производството, подготвителните действия и предаването на съд на подсъдимо лице. С промените в НПК от 2017г., в сила от м.ноември, частично правомощия на съдията-докладчик се осъществяват в разпоредително заседание на съдебния състав. Става дума за едни и същи правомощия, например, относно прекратяване на наказателното производство, прекратяване на съдебното производство, спиране на делото, подготвителни действия /някои от тях от фактическо естество/ и насрочване на първоинстанционното заседание по общия ред на НПК или по някои от особените правила. В това отношение действащият НПК дава широки възможности за научен анализ, особено предвид на многобройните процедури на съдебен контрол в досъдебната фаза, чрез които се търси по-ефективна защита на правата и свободите на гражданите.

Третата глава се явява анализ на самото първоинстанционно производство. Даден е анализ на правните последици от осъществяване на съдебните правомощия в добре обособените от кодекса етапи на заседанието на съдебния състав. Материята съдържа добри възможности за теоретично изследване и проучване на възникващи в правоприлагането въпроси от

правно и фактическо естество. Вниманието е ориентирано около създаването на гаранции за обосновано и законосъобразно произнасяне на съда, при формиране на основанието на различни процесуални актове. Заедно с материята, която се отнася до първата съдебна инстанция като общ ред за разглеждане на делото, взето е отношение и по прилагане на диференцирани процедури от особените правила на кодекса, като споразумението, съкратеното съдебно следствие, ускоряване на наказателното производство.

Четвъртата глава на труда обединява разглеждането на двете редовни контролни инстанции за проверка на невлезли в сила съдебни актове – въззива и касацията. Направен е аналитичен преглед на общото на тези две производства, както и на съществените различия между тях. Спрямо въззивното и касационното производство е направен преглед на изискванията за състоятелност и съобразяване с предписанията на закона. Става дума и за основополагащите основания за отмяна и изменение на съдебни актове в едно висящо наказателно производство от по-горен по степен съд. Направен е паралел на редовните контролни производства във висящ процес и възобновяването като извънреден способ за проверка и отмяна или изменение на влезли в законна сила актове на съда в редовното съдебно производство. Правилно е обърнато внимание на естеството на материалната законна сила на присъдата, нейната ценност за процеса и защитата на тази сила според правилата на наказателнопроцесуалната ни система след голямата реформа в нея от 1998г.

В заключението са направени обобщения на изследваните въпроси, с известни предложения за промени в законодателството *de lege ferenda*.

Предлаганият за защита от Васил Колев дисертационен труд представлява систематично кохерентно изследване на правен въпрос с повишена трудност. Поемането на задачата да се направи научен труд, със съответното научно изследване и теоретичен анализ показва определена научна смелост у докторанта и с тази задача той се е справил на едно добро ниво. Тук трябва да се има предвид, че в насоката на дисертационната тема няма много систематични изследвания и поради това представлява едно до сега слабо звено в наказателнопроцесуалната наука. Това предопределя оригиналността на работата, която следва да заеме полагащото ѝ се място в правната теория на наказателния процес. Включително що се отнася до прилагането на стандартите на ЕКПЧ по съдебна защита на правата и свободите на гражданите. До голяма степен трудът е многопластов и предлага определени сравнително-правни препратки с други законодателства. Авторефератът е коректно съставен. Дисертацията съответства на изискванията на закона и на вътрешните правила на ПУ»П.Хилендарски» в

сферата на академичното развитие. Използваните изследователска методика и понятийният апарат са на добро ниво.

Направените и отразени в автореферата научни приноси са насочени основно в сферата на обогатяване на съществуващите знания. Като научна новост могат да се посочат: систематизирането и обобщаването на правомощията на редовните съдебни инстанции, особено при групирането им като инстанции по същество и инстанции за контрол от по-горен съд. Направена е състоятелна класификация в тази насока на правомощията на съда.

Като обогатяване на съществуващи знания могат да се посочат следните положения:

- анализирани са по-задълбочено особеностите на съда Като главен субект на наказателния процес предвид на това, че само той осъществява наказателно правораздаване;

- предвид на горното се аргументира по-задълбочено положението на чл.7, ал.1 НПК за централно място на съдебното производство и съотношението му с едностранното досъдебно производство;

- направена е класификация на съдебните актове, която е по-различна от до сега предлаганите;

- дава се допълнителна обосновка на досъдебното участие на съда и правомощията му, които са извън орбитата на правораздаването в съдебна фаза;

- направен е систематичен обзор на наличната у нас научна литература по въпросите на съдебните правомощия;

- авторът е положил значителни усилия да направи обосновани изводи относно развитието на науката и на практиката по усъвършенстване на законовата регулация и практическата дейност по законоприложението.

Във връзка с приложимостта на отдебни положения на дисертационния труд в практиката на органите на досъдебното производство и на съдилищата, понеже добре са очертани контурите на съдебната работа, ползата е определено очевидна. Работата предлага и удачни решения. Ползата може да бъде и по посока на това, че като член на ЕС, България безусловно трябва да търси уеднаквяване или хармонизиране на националното ни законодателство в мащаба на всички държави-членки на съюза и на самия ЕС.

Дисертационната работа на Васил Колев изследва въпроси на законодателството и практиката, които се отнасят до съществуването на държавната наказателна политика. Предлагат се оригинални виждания, авализът е в пълнота на предмета на изследване – взети са предвид не само проблеми на трите редовни съдебни инстанции и на възобновяването, но и

такива на особените правила на НПК досежно диференцирани процедури в производството по наказателни дела.

Критични бележки в рецензията на представения труд.

По-голяма част от работата е направена при систематиката на някои общоизвестни положения в наказателнопроцесуалния закон. Вероятно, за да се даде една по-пълна всеобхватност на изложението и да не се изпуснат някои важни въпроси на предмета.

Отделните глави не са равностойни по обем. Глава трета е около три пъти по-голяма като обем от първата глава. Темата на дисертацията е определено дисертабилна, но би могло в изложението да се намери по-добър баланс в разглеждавана материя. Това въобще е характерно за по-младите автори. Заключението преповтаря какви въпроси са засегнати в предмета на изследване, а би било по-удачно там да се съберат предложенията за подобряване на законодателството и на процесуалната практика на съдилищата по наказателни дела. Би било удачно в тази насока да се обърне внимание на повече достъпни автори, особено представители на руската и немската правни школи, от които традиционно е реципирано българското наказателно законодателство. Сащо така, може да се обособят диференцираните процедури на НПК според особените правила на кодекса в отделна глава, най-накрая на труда.

Критичните бележки се отнасят до фрагментарни въпроси на дисертацията и не се отразяват на общото положително становище от труда на Васил Колев. Трудът е резултат на самостоятелно усилие, с добре избистрена авторова позиция и обоснованост на постигнатите резултати.

Видно от приложените материали в процедурата по защита, авторът има три научни публикации в правната периодика и в сборници с трудове. Без съмнение ни се представя една завършена работа по значим за българския наказателен процес проблем.

ПРЕДВИД НА ПОСОЧЕНОТО МОЖЕ ДА СЕ НАПРАВИ СЛЕДНОТО

ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представената за защита дисертация «Правомощия на редовните съдебни инстанции в наказателния процес» съдържа достатъчно успешни научни решения и необходимите приноси моменти от научно-приложен характер. Това предоставя необходимите основания да ѝ бъде дадена положителна оценка и да се предложи на научното жури да даде на Васил Митков Колев образователната и научна степен «доктор» в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност «Наказателен процес».

17.12.2017г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проф.дюн Никола Андреев Манев